

RODZINA ULMÓW Z MARKOWEJ

Rok 2023

Józef Ulma

(2 marca 1900 – 24 marca 1944)

- Był synem Marcina i Franciszki z domu Kluz.
- Urodził się w 1900 roku w ubogiej wiejskiej rodzinie. Ukończył czteroklasową szkołę ludową. W 1921 roku został powołany do służby wojskowej. W wieku 29 lat rozpoczął naukę w szkole rolniczej w Pilźnie o specjalności sadownictwo i ogrodnictwo, którą ukończył z wyróżnieniem.
- Był osobą aktywną i dobrze znaną w lokalnej społeczności. Propagował ogrodnictwo i uprawę warzyw, m.in. jako pierwszy w Markowej stworzył szkółkę drzew owocowych. Zajmował się także pszczelarstwem i hodowlą jedwabników. Ponadto był bibliotekarzem w Kole Młodzieży Katolickiej oraz aktywnym członkiem ZMW „Wici”. Jego największą pasją była fotografia. Początkowo korzystał z samodzielnie złożonego aparatu, z czasem zaczął używać profesjonalnego sprzętu, dzięki któremu dokumentował życie codzienne mieszkańców Markowej. Wiele zdjęć zachowało się do dziś.

Dom Ulmów

Wiktorija Ulma z domu Niemczak (10 grudnia 1912 – 24 marca 1944)

- Urodziła się jako siódme dziecko Jana i Franciszki z Homów. Gdy miała sześć lat zmarła jej matka, na rok przed ślubem osierocił ją ojciec. Podobnie jak Józef była zaangażowana społecznie. Grała w teatrze wiejskim i uczęszczała na kursy organizowane przez Uniwersytet Ludowy w Gaci.
- W 1935 roku poślubiła Józefa, a na świat zaczęły przychodzić szybko kolejne dzieci: Stanisława (ur. 18 lipca 1936 r.), Barbara (ur. 6 października 1937 r.), Władysław (ur. 5 grudnia 1938 r.), Franciszek (ur. 3 kwietnia 1940 r.), Antoni (ur. 6 czerwca 1941 r.) i Maria (ur. 16 września 1942 r.). W chwili śmierci była w zaawansowanej ciąży z siódmym dzieckiem, które pod wpływem tragicznej sytuacji zaczęła rodzić.

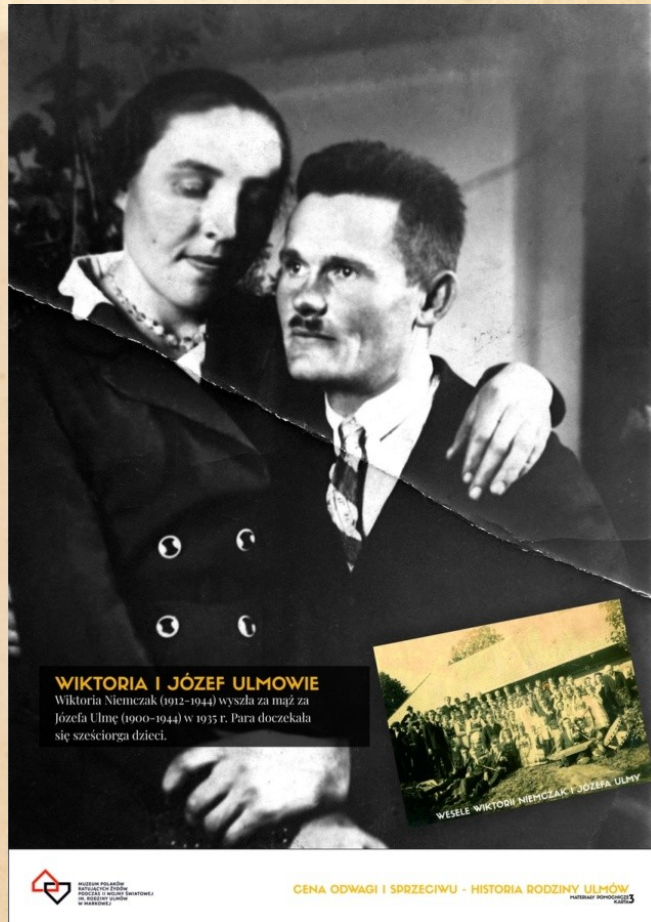

Józef Ulma

Wiktorja Ulma

Zdjęcia rodzinne

Wiktoria i Józef

Zdjęcia rodzinne wykonane przez Józefa

Pomoc Żydom

- Podczas okupacji niemieckiej Józef Ulma zaangażował się w pomoc eksterminowanym Żydom. Prawdopodobnie w drugiej połowie 1942 roku przyjął pod swój dach ośmioro żydowskich uciekinierów z rodzin Goldmanów/„Szallów”, Grünfeldów i Didnerów. Ponadto pomógł innej żydowskiej rodzinie wybudować ziemiankę w pobliskim lesie, a następnie zaopatrywał jej mieszkańców w żywność i inne produkty.
- Po pewnym czasie leśna ziemianka została odkryta przez Niemców, a czworo ukrywających się w niej Żydów (trzy kobiety i dziecko) zostało zamordowanych. Fakt udzielania przez Ulmę pomocy uciekinierom nie został wówczas ujawniony. Z kolei pozostałych ośmioro Żydów ukrywało się w gospodarstwie Ulmów do wiosny 1944 roku.

Ukrywani przez Ulmów Żydzi

Saul Goldman false Rosengarten (1882) „Szall”

- Baruch (1911)
- Mechel (1914)
- Joachim (1919)
- Moses Feiwel (1921)

Śmierć

- Wiosną 1944 roku Ulmowie zostali zadenuncjowani (wydani) przez granatowego policjanta Włodzimierza Lesia, który wcześniej zagarnął majątek rodziny Szallów i zamierzał pozbyć się jego prawowitych właścicieli.
- 24 marca 1944 roku niemieccy żandarmi z posterunku w Łańcucie rozstrzelali Józefa Ulmę, a także jego żonę, będącą w zaawansowanej ciąży i szóstkę dzieci (8-letnią Stanisławę, 6-letnią Barbarę, 5-letniego Władysława, 4-letniego Franciszka, 3-letniego Antoniego i półtoraroczną Marię).
- Razem z Ulmami zginęli również wszyscy ukrywani Żydzi. W kilka chwil zamordowano 17 osób – w tym rodzące się dziecko. Mieszkańców wsi przymuszono do pogrzebienia zabitych. Zostały wykopane dwa doły – w jednym pochowano Ulmów, w drugim Żydów.

W styczniu 1945 roku ciała rodziny Ulmów zostały ekshumowane i przeniesione na miejscowy cmentarz parafialny. Dwa lata później podjęto szczątki zamordowanych Żydów i pochowano je na cmentarzu w Jagielle wraz z ofiarami masakry z 14 grudnia 1942 roku.

Grób rodziny Ulmów na cmentarzu parafialnym w Markowej

-
- W 1995 roku Józef i Wiktoria Ulmowie zostali uhonorowani medalem Sprawiedliwych wśród Narodów Świata. W 2010 roku prezydent Lech Kaczyński odznaczył ich pośmiertnie Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski.
  - Ubogie małżeństwo z Markowej stało się patronem szkoły i ulic. Ich imię nosi też jedyne w Polsce Muzeum Polaków Ratujących Żydów podczas II wojny światowej, otwarte w marcu 2016 roku w Markowej.
-

Muzeum Polaków Ratujących Żydów podczas II wojny światowej w Markowej

24 marca – dzień śmierci rodziny Ulmów z Markowej – od 2018 roku jest obchodzony jako Narodowy Dzień Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką dla uczczenia tych wszystkich, którzy pomimo ogromnego niebezpieczeństwa nieśli pomoc ludności żydowskiej.

SŁUDZY BOŻY
WIKTORIA I JÓZEF ULMA Z DZIEĆMI

Dnia 10 września 2023 roku w Markowej odbędzie się beatyfikacja Sług Bożych Rodziny Ulmów

Bibliografia:

- <https://ipn.gov.pl/pl/rodzina-ulmow/wiktoria-i-jozef-ulmowie-samar/175558>, Wiktoria-i-Jozef-Ulmowie.html
- <https://ipn.gov.pl/pl/rodzina-ulmow/zdjecia/175563>, Zdjecia-i-dokumenty.html
- https://pl.wikipedia.org/wiki/Józef_Ulma
- https://pl.wikipedia.org/wiki/Wiktoria_Ulma

Dziękuję za uwagę.

Opracowała:
Jolanta Pacuła

Łańcut, 24 marca 2023 r.

This work is licensed under
a Creative Commons Attribution-ShareAlike 3.0 Unported License.
It makes use of the works of
Kelly Loves Whales and Nick Merritt.